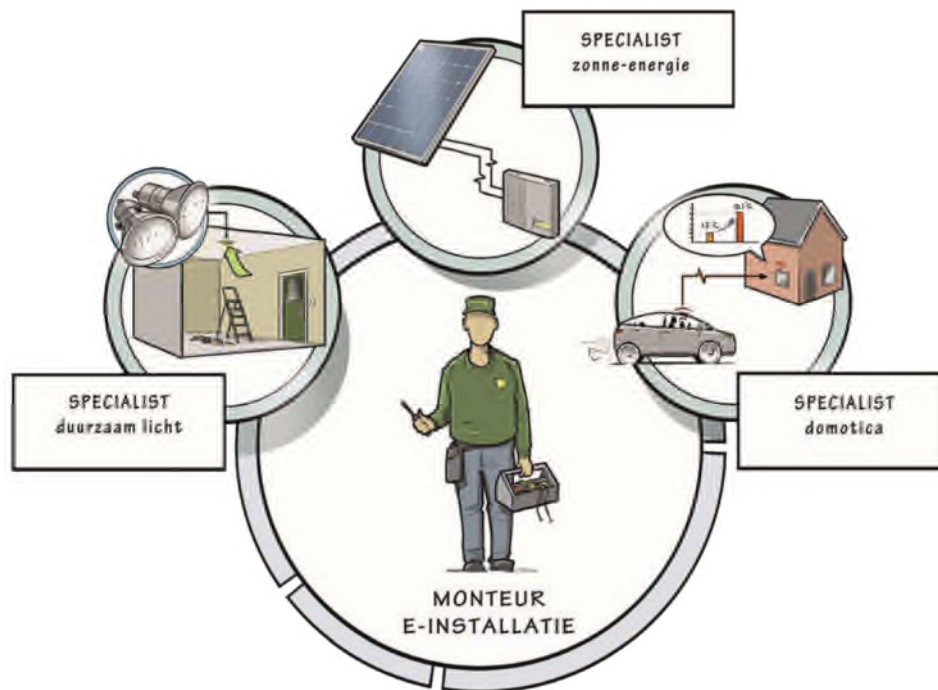


# BuildUpSkills NOTITIE

## Kwaliteitsborging opleiden in sectoren: Bouw, afbouw en installatie



## INHOUDSOPGAVE

<b>1</b>	<b>Inleiding .....</b>	<b>3</b>
1.1	Algemeen.....	3
1.2	Kwaliteitsborging (opleiden) .....	3
1.2.1	Accreditatie initiële opleidingen .....	4
1.2.2	Accreditatie post-initiële scholingsactiviteiten .....	5
1.2.3	Accreditatie leerbedrijven.....	5
1.2.4	Accreditatie examenaanbieders .....	6
1.3	Keurmerk en certificaat .....	6
1.3.1	CE-markering.....	6
1.3.2	KOMO .....	6
1.3.3	VCA.....	7
<b>2</b>	<b>Kwaliteitsborging in verschillende sectoren .....</b>	<b>8</b>
2.1	Bouwsector.....	8
2.1.1	Scholingsfonds voor bouwnijverheid .....	8
2.1.2	Erkende HIBIN opleiding fabrikanten bouwmaterialen .....	9
2.1.3	Uitvoeringsrichtlijnen.....	9
2.2	Afbouwsector .....	10
2.2.1	Afbouwkeur.....	10
2.2.2	KOMO-Afbouw .....	10
2.2.3	NOA-Afbouwgarantie.....	11
2.3	Glassector .....	12
2.3.1	STOOV-fonds.....	12
2.3.2	AF-erkenningsregeling .....	12
2.4	Installatiesector .....	14
2.4.1	Kwaliteit voor Installatie Nederland (KvINL) .....	14
2.4.2	Accreditatiesystematiek opleiden KvINL (voorbeelden) .....	15
<b>3</b>	<b>Registratieplatforms erkende vakmensen .....</b>	<b>17</b>
3.1	Bouw ID [Bouw- en afbouw].....	17
3.1.1	Aanleiding en doel.....	17
3.1.2	Ketenaansprakelijkheid.....	17
3.1.3	Ontwikkelingen Europa.....	17
3.2	Dakpaspoort voor bitumineuze dakdekkers [Bouw] .....	18
3.3	Vakbewijs [Bouw- en afbouw] .....	18
3.4	QBISnl [Installatie] .....	18
<b>4</b>	<b>Conclusies en aanbevelingen.....</b>	<b>20</b>
<b>Bijlage 1:</b>	<b>Concept beschrijving Branche gerichte kwalificatiestructuur.....</b>	<b>21</b>
	Algemeen.....	21
	Ingredienten voor een branchegerichte kwalificatiestructuur.....	21

## 1 INLEIDING

### 1.1 ALGEMEEN

Deze notitie geeft een beeld van beschikbare kwaliteitsborgingsinstrumenten voor erkenning van vakmanschap en accreditatie van bijscholingsactiviteiten, zoals (kortdurende) cursussen en trainingen. Dit in relatie tot verduurzaming van de gebouwde omgeving waarbij vakmensen uit de sectoren bouw, afbouw, glas en installatie een rol spelen. Het gaat om kwaliteitsborging op zowel bedrijfs- als persoonsniveau. De focus ligt op erkenning van vakmanschap en accreditatie van bijscholingsactiviteiten, zoals (kortdurende) cursussen en trainingen.

Deze notitie is tot stand gekomen als onderdeel van de BUS\_N@W activiteit 'Taak 2.1 The development and implementation of official accreditation and endorsement of existing post-initial training schemes'. Het doel van deze notitie is te verkennen op welke wijze vanuit BuildUpSkillsNL mede vorm gegeven kan worden aan de ontwikkeling van een breed gedragen accreditatiesysteem voor opleidingen en transparante erkenning van vakmanschap.

Doordat accreditatie van bijscholing en erkenning van vakmanschap zaken zijn die buiten de bevoegdheden van BUS\_N@W liggen is door het consortium besloten om de notitie af te sluiten met conclusies en aanbevelingen. Om vervolgens in overleg met de betrokken branches af te stemmen over toekomstige uitvoering van de aanbevelingen.

### 1.2 KWALITEITSBORGING (OPLEIDEN)

De term accreditatie blijkt verwarrend. Er is daarom tot op heden gekozen om gebruik te maken van de term kwaliteitsborging. In de notitie wordt onderscheid gemaakt tussen de begrippen Accreditatie, Erkenning, Certificatie (diploma/certificaat) en keurmerken. Zowel ten aanzien van opleidingen, opleidingsinstituten en examenaanbieders als bedrijven en personen.

*Accreditatie* (uit het Latijn ad + credere, 'te geloven') is een deftig woord voor 'als geloofwaardig erkennen'. Het gaat om een procedure waarbij een derde partij een geschreven garantie geeft dat een product, proces of dienst beantwoordt aan specifieke vereisten. Dit accrediteren kan in de vorm van 'als geloofwaardig *erkennen*' en in de vorm van *certificering* door een onafhankelijke instantie die 'de geloofwaardigheid vaststelt' en daarvoor een *certificaat* afgeeft.

Accreditatie en certificatie kunnen gebruikt worden voor diverse doeleinden. Op basis van deskresearch zijn de volgende *vormen van accreditatie in relatie tot opleiden* gevonden:

1. Accreditatie van initiële / reguliere opleidingen.
2. Accreditatie van post-initiële opleidingen.
3. Accreditatie van leerbedrijven.
4. Accreditatie van examenaanbieders.

Bij de afronding van een cursus/opleiding worden diverse bewijzen verstrekt. Een kort overzicht:

- *Diploma*: een schriftelijk bewijs van een met goed gevolg afgelegd eindexamen. Een diploma is een leven lang geldig.
- *Certificaat*: een schriftelijk bewijs van een met goed gevolg afgelegd eindexamen. In tegenstelling tot een diploma is een certificaat bepaalde tijd geldig. Meestal moet deze na enkele jaren weer ververst worden.
- *Getuigschrift*: dit bewijs wordt 'behaald' na deelname aan een cursus/opleiding en is dus niets meer dan een bewijs van deelname. In tegenstelling tot een diploma of certificaat hoeft de kandidaat voor het behalen hiervan geen eindexamen te doen.

### 1.2.1 Accreditatie initiële opleidingen

Accreditatie is voor initiële (reguliere) opleidingen 'het keurmerk dat tot uitdrukking brengt dat de kwaliteit van een opleiding door het accreditatieorgaan positief is beoordeeld'. Accreditatie vindt plaats op het niveau van de opleiding.

De wijze van accreditatie verschilt voor HBO-/WO-opleidingen en MBO-opleidingen.

#### 1.2.1.1 HBO- en WO-opleidingen

De Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) verleent het accreditatiekeurmerk aan bestaande hoger onderwijs opleidingen (HBO en WO) na toetsing van de externe beoordeling die in opdracht van een Nederlandse hogeschool of universiteit is uitgevoerd.

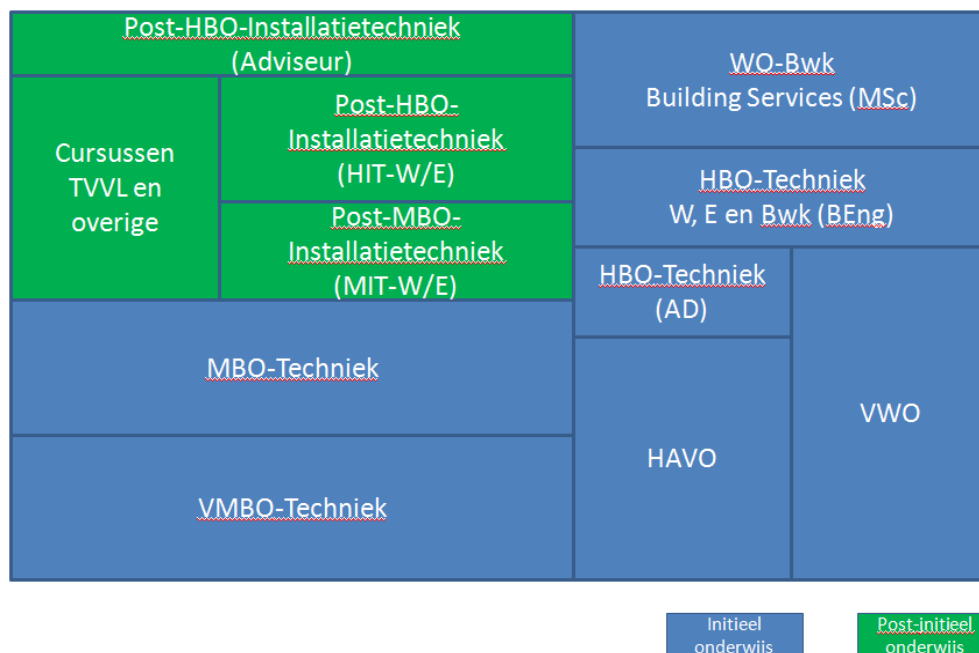
Wanneer na de instellingstoets kwaliteitszorg door de NVAO is vastgesteld dat de kwaliteitszorg van een instelling zó op orde is dat de kwaliteit van de opleidingen stelselmatig en waar nodig wordt verbeterd, volgt de instelling een ander (beperkt) accreditatieregime.

Geaccrediteerde opleidingen worden opgenomen in de CROHO-registratie (Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs). In het hoger onderwijs kan een hogeschool of universiteit alleen nog overheidsbekostiging ontvangen en officieel erkende diploma's verstrekken als de opleiding geaccrediteerd is. Studenten hebben alleen recht op studiefinanciering en het recht op het voeren van titulatuur bij een geaccrediteerde opleiding (Bron: website MBO-Raad).

#### 1.2.1.2 MBO-opleidingen

De kwaliteit van de MBO-opleidingen wordt gewaarborgd via de Wet op Onderwijs Toezicht (WOT) en de inspectie van het onderwijs.

MBO-beroepsopleidingen die aan de kwaliteitseisen voldoen worden opgenomen in de CREBO-registratie (Centraal Register Beroeps Opleidingen).



*Structuur opleidingen installatietechniek (incl. vooropleidingen) vallend onder een accreditatieregime*

Een nieuw onderdeel in de mbo-opleiding is het keuzedeel. Hiermee kan de mbo-student zich verbreden of verdiepen. Het basis-, profiel- en het keuzedeel vormen gezamenlijk de mbo-opleiding.

Een keuzedeel kan een regionale inkleuring krijgen, zodat een mbo-student zijn arbeidsmarktpositie versterkt voor sectoren die in de regio sterk vertegenwoordigd zijn.

### 1.2.2 Accreditatie post-initiële scholingsactiviteiten

In de bouwsector en daarbuiten wordt accreditatie van post-initiële opleidingen (bij- en nascholing) gebruikt voor het erkennen van opleidingen:

1. om voor subsidie uit een scholingsfonds in aanmerking te komen.  
Een voorbeeld : Erkenningsregeling Scholingsfonds voor het Bouwbedrijf ([www.scholingsfonds.nl](http://www.scholingsfonds.nl)).
2. van fabrikanten, ter bevordering van kwaliteit en uitstraling.  
Een voorbeeld: erkenningsregeling van de HiBIN ([www.hibin.nl](http://www.hibin.nl)).
3. in het kader van BTW-vrijstelling.  
Een voorbeeld: erkenningsregeling Centraal Register Kort Beroepsonderwijs (CRKBO, [www.crkbo.nl](http://www.crkbo.nl)).
4. in het kader van persoonscertificatie door:
  - a. *Toekennen van opleidingspunten aan post-initiële opleidingen*  
Diverse beroepsregisters beoordelen via accreditatie hoe scholing bijdraagt aan het professioneel handelen van beroepskrachten. Door het toekennen van registerpunten aan scholing maken beroepsregisters inzichtelijk hoeveel de scholing bijdraagt aan de deskundigheidsbevordering van het beroep. Opleidingen hebben hierdoor handvatten om de kwaliteit van hun scholing te verhogen en deze daarop aan te bieden ter accreditatie.  
Voorbeelden: bijscholing in diverse zorg gerelateerde beroepen en de BNA-Academie ([www.bna-academie.nl](http://www.bna-academie.nl))
  - b. *Alleen geaccrediteerde opleidingen geldig te verklaren*  
Vaak wordt deze vorm toegepast in combinatie met het toekennen van opleidingspunten. Alleen geaccrediteerd aanbod komt in aanmerking voor punten.  
Voorbeeld: accreditatie door Stichting Certipet, keurmerk voor diergedragprofessionals ([www.certipet.org](http://www.certipet.org)).
  - c. *Verplichten van een certificering gericht op de scholingskwaliteit*  
Certificering richt zich op een beoordeling van continuïteit en de didactische aspecten van de scholing, zoals trainerkwalificaties, opzet van de scholing et cetera.  
Dergelijke certificerende instellingen zijn o.a.: Stichting Post HBO, NRTO, VETRON of Cedeo.  
Voorbeeld: Beroepsregister Agogisch en Maatschappelijk werkers ([www.beroepsregister-bamw.nl](http://www.beroepsregister-bamw.nl)). Naast inhoudelijke accreditatie door BAMw moet de opleider gecertificeerd zijn.
  - d. *Toetsing achteraf op basis van examenresultaten*  
Eigenlijk is dit geen accreditatie, maar gezonde concurrentie op basis van geleverde kwaliteit.  
Voorbeeld: Stipel (Stichting Persoonscertificatie Energietechniek. [www.stipel.nl](http://www.stipel.nl)). Stipel stelt geen accreditatie-eisen aan de opleiders. Wel dienen de deelnemers aan de opleiding te slagen voor het examen. Voor dit examen zijn de inhoudelijke eisen vastgelegd door Stipel.

De accreditatie wordt in al deze gevallen inhoudelijk uitgevoerd door een door de branche geaccepteerde en/of ingestelde organisatie. Waarbij in enkele gevallen de inhoudelijke accreditatie wordt aangevuld met verplichte certificering van de opleider.

### 1.2.3 Accreditatie leerbedrijven

De kenniscentra beroepsonderwijs bedrijfsleven (KBB) hebben als taak de leerbedrijven te controleren op de kwaliteit van de opleidingsfaciliteiten. Ook deze activiteit wordt accreditatie genoemd. Een bekend voorbeeld hiervan zijn de erkende leerbedrijven in de technische installatiebranche ([www.kenteq.nl](http://www.kenteq.nl)).

Accreditatie is hier het proces waardoor een leerbedrijf het keurmerk verwerft om opgenomen te worden in het register van erkende leerbedrijven. De accreditatie wordt door het betreffende kenniscentrum verleend als het leerbedrijf heeft aangetoond aan kwaliteitscriteria te kunnen voldoen met betrekking tot de inhoudselementen van een (deel)kwalificatie en de begeleiding van de onderwijsdeelnemer.

Alleen geaccrediteerde leerbedrijven mogen beroepspraktijkvormingsplaatsen ter beschikking stellen, die door de onderwijsinstelling kunnen worden ingezet voor de uitvoering van het beroepspraktijkvormingsprogramma (Bron: MBO-Raad). Het register wordt sinds 1 augustus 2015 beheerd door de Stichting samenwerking Beroepsonderwijs-Bedrijfsleven (SBB), die de erkenningstaak heeft overgenomen van de sectorale kenniscentra.

#### 1.2.4 Accreditatie examenaanbieders

De Vereniging Exameninstellingen Onderwijs Bedrijfsleven, kortweg Excenter, heeft in samenwerking met KIWA het Keurmerk Examenleverancier ontwikkeld. Het project Keurmerk Examenleverancier valt onder het totaalproject "Focus op standaarden in examinering" dat MBO Diensten in opdracht van de MBO Raad uitvoert. Medio 2014 zal het Keurmerk duurzaam worden ingezet.

(<http://www.excenter.nl/keurmerk-examenleverancier.html>)

Vanaf 2013 kunnen exameninstellingen in de installatiebranche een accreditatie krijgen voor examens in duurzame energie. Hiermee geeft de Nederlandse overheid opvolging aan Europese RES-richtlijnen. KvINL is aangewezen als accreditatieinstelling ([www.kvinl.nl](http://www.kvinl.nl)).

Het gaat om de accreditatie van zogeheten RES-examens. Dergelijke examens richten zich op installateurs van warmwaterketels en verwarmingsketels die hun energie halen uit hernieuwbare bronnen. Onder hernieuwbare bronnen verstaan we onder andere wind, zon, bodemenergie biomassa en warmtepompen.

De eisen waaraan de RES-examen moet voldoen, zijn opgesteld door KvINL in samenwerking met Agentschap NL en vastgesteld door het onafhankelijke Centraal College van Deskundigen van KvINL.

In Europa wordt onder de naam ECVET gewerkt aan een European Credit system for Vocational Education & Training (<http://www.ecvet.nl/>). Dit wordt naar verwachting vanaf 2016 operationeel.

### 1.3 KEURMERK EN CERTIFICAAT

De termen keurmerk en certificaat worden vaak door elkaar gebruikt:

Een *certificaat* is een schriftelijk bewijs waarin staat wat de kwaliteit van een product of dienst is.

Een *keurmerk* is een logo dat laat zien dat een product of dienst een certificaat heeft.

Certificaten en keurmerken kunnen door iedereen worden afgegeven. Instellingen die certificaten en keurmerken uitgeven, kunnen geaccrediteerd zijn. De Raad van Accreditatie (RvA) verzorgt deze accreditering.

#### 1.3.1 CE-markering

Een CE-markering is een merkteken waarmee aangegeven wordt of producten voldoen aan de eisen die de Europese Unie (EU) stelt. Met het teken geeft de fabrikant aan dat het product voldoet aan de minimale eisen over veiligheid, gezondheid, milieu en consumentbescherming.

Door wijziging van de Europese regelgeving is sinds juli 2013 ook een zogenaamde prestatieverklaring verplicht. Zonder deze verklaring mogen bouwproducten niet meer in de handel worden gebracht.



CE is verplicht als er een Europese norm voor het product is. Elk product dat bestemd is om blijvend te worden verwerkt in 'bouwwerken' wordt als 'bouwproduct' aangemerkt. Een ruime omschrijving, waardoor heel veel producten onder de regeling vallen.

Met de CE-markering beoogt de EU handelsbarrières weg te nemen. Testen en productbeoordelingen hoeven niet meer per land te worden uitgevoerd en kunnen hierdoor in ieder EU-land gebruikt worden.

Bouwproducten zonder CE-markering mogen in de EU-lidstaten niet meer worden verkocht.

De prestatieverklaring wordt in het Nederlands (digitaal of in papieren vorm) met de producten meegeleverd. Indien die verklaring niet juist is opgesteld, verricht de fabrikant een economisch delict als hij niet waar maakt wat hij verklaart. Fabrikanten hebben hierdoor meer verantwoordelijkheid gekregen dan de aansprakelijkheid in het Burgerlijk Wetboek aangeeft.

#### 1.3.2 KOMO

KOMO is het keurmerk voor de Nederlandse bouw. De KOMO-regeling is opgezet om op onafhankelijke wijze de kwaliteit van een product te beoordelen. Dat is handig, omdat er tal van materialen, uit binnen- en buitenland, op de Nederlandse bouwmarkt worden gebracht waarvan anders onduidelijk is of ze voor een bepaalde toepassing geschikt zijn.

**BuildUpSkills NOTITIE Kwaliteitsborging opleidingen**





Een certificerende instelling (CI) kan beoordelen of een product, met bijvoorbeeld een buitenlands testrapport, voldoet aan een beoordelingsrichtlijn (BRL). In dat geval kan een CI daar een KOMO-Attest of KOMO-Productcertificaat voor afgeven en weten voorschrijvers dat het om geschikte producten gaat. BRL's worden door de CI's opgesteld. Er staat in waaraan een product moet voldoen. Op de ontwikkeling daarvan en het functioneren van de CI's wordt toegezien door Colleges van Deskundigen waarin betrokkenen ('de markt', oftewel fabrikanten, uitvoerenden en bijvoorbeeld opdrachtgevers) zitting hebben. Op het werk van de CI wordt ook nog eens toegezien door de Raad voor de Accreditatie.

Voorbeeld KIWA-/KOMO-keur:

KIWA keurt de isolatiewaarde van HR-glassoorten. Bijv. bij vlakglas HR, HR+ of HR++. Vlakglas met KIWA-keur krijgt tevens het KOMO-keur.

In relatie tot het vakmanschap zijn de KOMO-Procescertificaten van belang: Deze worden afgegeven aan bedrijven die bewezen hebben producten op een juiste wijze aan te brengen. Hoe dat moet, is vastgesteld in een uitvoeringsrichtlijn (URL). Die is enigszins vergelijkbaar met een BRL en wordt op eenzelfde manier gemaakt. Een in de Afbouwbranche KOMO-Procescertificaat werd ontwikkeld voor de uitvoering van gepleisterde buitengevelisolatie.

Zo zijn ze er ook voor systeemwanden- en plafonds, stukadoorswerk, spacksputwerk, calciumsulfaatgebonden gietvloeren en cementgebonden dekvloeren. Deze URL's vormen samen met één gemeenschappelijke BRL de kwaliteitsregeling KOMO-Afbouw.

De CI komt op het bedrijf controleren of producten nog steeds voldoen aan de kwaliteitseisen en bij bedrijven met een procescertificaat wordt gekeken of het bedrijf nog steeds op de juiste wijze werkt. Dan blijft de kwaliteitsverklaring van kracht.

KOMO-certificaten worden in de wet nergens verplicht. Er zijn veel bestekken waarin een KOMO gecertificeerd bedrijf of product wordt voorgeschreven.

Toegevoegde waarde van het KOMO-certificaat ten opzichte van een CE-Prestatieverklaring:

- Een KOMO verklaring wordt afgegeven door een geaccrediteerde CI. De prestatieverklaring is bijna altijd een 'eigen verklaring' van de producent.
- Producten met een KOMO-certificaat worden periodiek gecontroleerd door de CI. Bij producten met alleen een CE-certificaat is dat niet het geval.
- Een KOMO-verklaring zegt iets over het product en zijn toepassing. Dat laatste doet CE niet, waardoor het veel productkennis van voorschrijver en verwerker vergt.

### 1.3.3 VCA

Aannemers krijgen steeds vaker de vraag of een bedrijf VCA-gecertificeerd is.

Veel opdrachtgevers stellen dit zelfs als voorwaarde. VCA staat voor Veiligheid, Gezondheid en Milieu (VGM) Checklist Aannemers en is bedoeld om werknemers veiliger te laten werken en het aantal ongevallen te verminderen. In feite is VCA veel meer dan een checklist. Het is een veelzijdig programma waarmee dienstverlenende bedrijven worden getoetst en gecertificeerd op hun VGM-beheersysteem.

Door steeds meer opdrachtgevers wordt het VCA-certificaat verplicht gesteld.



VCA-certificatie is bedoeld voor bedrijven die werkzaamheden uitvoeren met verhoogd risico in een risicovolle omgeving. Vaak gaat het om constructie- of onderhoudswerkzaamheden die plaatsvinden op bouwterreinen, in fabrieken en werkplaatsen en bij installaties.

## 2 KWALITEITSBORGING IN VERSCHILLENDE SECTOREN

Deze notitie beschouwt kwaliteitsborging in de breedte; zowel de kwaliteitsborging van de opleidingen zelf alsook de diverse vormen van bedrijfserkenning en de rol van opleidingen daarin komen aan de orde. Immers, het erkennen van opleidingen is vaak de eerste stap om te komen tot erkende bedrijven/organisaties.

### 2.1 BOUWSECTOR

#### 2.1.1 Scholingsfonds voor bouwnijverheid

Het Scholingsfonds stimuleert scholing van bouwplaatsmedewerkers. Iedere werknemer die valt onder de CAO voor de Bouwnijverheid heeft elk kalenderjaar recht op gemiddeld twee dagen scholing met behoud van loon.



Cursussen die het Scholingsfonds vergoedt, worden gepubliceerd in de catalogus Opleidingen CAO voor de Bouwnijverheid: <http://www.scholingsfonds.nl/Catalogus/Pages/Home.aspx>  
In de catalogus vindt u cursussen van opleidingsinstituten die door het Scholingsfonds erkend zijn. Cursussen die niet in de catalogus staan, worden niet vergoed.  
Het Scholingsfonds verzorgt zelf geen cursussen.

#### *Vergoedingsregeling*

Werkgevers die de CAO voor de Bouwnijverheid toepassen en die hun (Bouw-CAO) werknemers cursussen laten volgen komen in aanmerking voor een nominale vergoeding uit het Scholingsfonds. De vergoeding betreft zowel een bijdrage in de kosten van de scholing als in het verlet. De vergoedingsregeling van het Scholingsfonds geldt niet voor uitvoerend, technisch en administratief personeel.

#### *Erkenningsregeling*

Een opleidingsinstituut moet, om voor een erkenning door het bestuur van het Scholingsfonds in aanmerking te komen, voldoen aan criteria die zijn opgenomen in de 'erkenningsregeling Scholingsfonds voor de Bouwnijverheid'. <http://www.scholingsfonds.nl/Erkenningsregeling/Pages/PDFerkeningsregeling.aspx>  
De criteria hebben onder andere betrekking op:

- de kwaliteit van de organisatie van het opleidingsinstituut;
- de activiteiten die het instituut verricht om scholing in het kader van artikel 62a van de Bouw-CAO onder de aandacht te brengen, vooral bij werkgevers in het midden- en kleinbedrijf;
- de ontwikkeling van bouwrelevante cursussen die op landelijk niveau aangeboden moeten kunnen worden (onder andere om werkgevers in staat te stellen vastgestelde cursussen af te kunnen nemen in de nabijheid van hun vestigingsplaats of woonplaats van de werknemer).

Met de erkenningsregeling heeft het bestuur van het Scholingsfonds de mogelijkheid om de kwaliteit van opleiding en scholing binnen artikel 62a te bewaken en te bevorderen. Ook streeft het bestuur voor de gebruiker van de catalogus Opleidingen CAO voor de Bouwnijverheid naar een meer open aanbod van opleiders en hun cursussen.

Door het Scholingsfonds erkende opleidingsinstituten zijn te herkennen aan het 'SF-erkend' logo.



#### *Afspraken in de nieuwe bouw cao*

In de zomer van 2015 hebben partijen in de bouw een nieuwe cao gesloten, die een forse wijziging inhoudt van de tot dusverre gehanteerde scholingssystematiek.

Afgesproken is dat het Scholingsfonds voor de Bouw per 1 januari 2016 ophoudt te bestaan, de cursussen die tot dusverre vergoedt werden door het Scholingsfonds komen vanaf die datum voor rekening van werkgevers, met uitzondering van de leermeester cursussen, die blijven (in ieder geval tot en met 2017) vergoed worden door de bedrijfstak.

Daarnaast krijgen werknemers recht op een individueel budget, waaruit ze o.a. scholing kunnen financieren gericht op het gemotiveerd en gezond aan het werk blijven in de bedrijfstak. Zo mogelijk kan de werkgever of



de bedrijfstak meefinancieren. Deze regelingen zullen in het najaar van 2015 nog worden uitgewerkt en waren bij het ter perse gaan van deze notitie nog niet beschikbaar.

Hiermee vervalt waarschijnlijk ook de sectorale systematiek van kwaliteitsborging van het cursusaanbod, zoals gehanteerd door het Scholingsfonds. Of en op welke wijze hier een alternatief voor komt is nog niet bekend.

### **2.1.2 Erkende HIBIN opleiding fabrikanten bouwmaterialen**

De fabrikantentrainingen worden erkend als ze verder bouwen op de leerdoelen van de vakopleidingen van Hibin. Bedrijven en cursisten zijn zo verzekerd van kwalitatieve lesprogramma's die qua leerdoelen op elkaar aansluiten. Inspirerend aan deze werkwijze is dat fabrikanten als onderdeel van de regeling ook feedback geven op de kwaliteit van de vakopleiding.

Bedrijven die hun opleidingen ter erkenning aanbieden, moeten al het cursusmateriaal ter beoordeling aan Hibin Opleidingen voorleggen. Vervolgens geeft Hibin Opleidingen aan of, en zo ja waar, aanpassingen en aanvullingen nodig zijn.

Daarbij gaat het o.a. om het formuleren van concrete doelen en meetbaar maken van het eindresultaat. Onderdeel van de erkenningsregeling is een train-de-trainer programma.

Erkenning door Hibin Opleidingen geeft de garantie dat een fabrikantenopleiding aansluit bij de reguliere vakopleidingen en bijdraagt aan de professionele ontwikkeling van de cursist.



### **2.1.3 Uitvoeringsrichtlijnen**

Binnen de (af)bouw zijn (of zijn in ontwikkeling) een aantal specifieke uitvoeringsrichtlijnen, vakrichtlijnen of kwaliteitshandboeken. Deze richtlijnen en kwaliteitshandboeken zijn technisch van aard. Daarbij wordt veelal wel verwezen naar de kennis en kunde die de medewerker moet hebben om de geleverde kwaliteit te kunnen garanderen. De specifieke opleiding wordt veelal binnen de branches zelf ingevuld. De registratie van opleidingen en medewerkers die de opleiding hebben genoten is ondoorzichtig.

## 2.2 AFBOUWSECTOR

### 2.2.1 Afbouwkeur

De Stichting Afbouwkeur is verantwoordelijk voor drie erkenningsregelingen (gericht op bedrijfskwaliteit, met enkele eisen aan het opleidingsniveau):

1. Stuckeur (stukadoors- en afbouwbedrijf),
2. Vloerkeur voor vloeren- en terrazzobedrijven
3. Plafond & Wandkeur voor plafond- en wandmontagebedrijven.

Afbouwkeur is een stichting die afbouwbedrijven erkent. Na het wegvallen van de vestigingwet (in 1996) ontstond er bij afbouwbedrijven behoefte om zich als ervaren en gediplomeerde bedrijven te blijven onderscheiden. De rechtsvoorgangers ESA en Vloerkeur werden opgericht die erkenningen aan afbouwbedrijven afgaven. Na een fusie en naamsverandering is het Afbouwkeur die dit nog steeds doet. Om erkend te worden, hoeft een afbouwbedrijf geen lid van de NOA te zijn (= werkgeversvereniging). In het bestuur hebben wel NOA-leden zitting, maar de stichting opereert zelfstandig en onafhankelijk van NOA.

Bedrijven die door Afbouwkeur erkend zijn, tonen daarmee aan dat ze voldoen aan de kwaliteitscriteria die Afbouwkeur stelt. Vanuit de Erkenningregeling moeten onder meer (bedrijfsmatige en vaktechnische) diploma's worden overlegd. In bepaalde gevallen kan er een toelatingsbezoek op het bedrijf en het werk plaatsvinden. Bedrijfsbezoeken en bezoeken op de bouwplaats worden door een extern bureau verricht.

Afbouwkeurdeelnemers worden jaarlijks door de controleur op kantoor bezocht. Samen met de ondernemer worden een groot aantal bedrijfsaspecten doorgenomen. Allereerst wordt gekeken of het bedrijf nog steeds voldoet aan de eisen die Afbouwkeur stelt. Aan de orde komen onder meer: Hoe het bedrijf offreert, hoe omgegaan wordt met meer- en minderwerk, of er voldoende aandacht gegeven wordt aan de oplevering, of er een klachtenprocedure is en hoe die wordt nageleefd, of de opslagruimte voldoet aan de milieuvorschriften en andere wettelijke vereisten, wat er gedaan wordt aan de eigen opleiding en de scholing van het personeel en waar het bedrijf staat ten aanzien van veiligheid/arbeidsomstandigheden.

De bedrijfsbezoeken zijn meer dan een controle. De ondernemer wordt bijgepraat over actuele ontwikkelingen in de branche en wet- en regelgeving. Aan de hand van actuele vragen die bij de ondernemer spelen, kunnen adviezen gegeven worden. Bijvoorbeeld over marketing, strategie, personeelsbeleid of bijvoorbeeld planning. Naast de mondelinge adviezen biedt Afbouwkeur haar deelnemers ook opleveringslijsten, garantieverklaringen, checklists en andere formulieren aan om de bedrijfsvoering te vereenvoudigen en faalkosten te reduceren.

Tijdens de bezoeken op de bouwplaats worden de deelnemers gecontroleerd op de kwaliteit van het werk. Daarbij wordt niet alleen gekeken naar materiaalkeuze en werkwijze, maar ook naar esthetische aspecten. Er wordt beoordeeld of het personeel goed is geïnstrueerd en of er voldaan wordt aan veiligheidseisen en milieuaspecten.

### 2.2.2 KOMO-Afbouw

Het KOMO-Afbouw-Procescertificaat toont overeenkomsten met de Erkenningregeling Afbouwkeur. Er zijn echter ook verschillen. Er wordt bij beide regelingen het keurmerk ingetrokken als een bedrijf onder de maat presteert. Bij Afbouwkeur krijgt een bedrijf na enkele maanden een hercontrole; de ondernemer krijgt daarmee enige tijd om benoemde verbeterpunten op te pakken. Is er onvoldoende verbetering, dan wordt het keurmerk ingetrokken.



In de markt heeft KOMO een grotere naamsbekendheid. Het wordt vaak in bestekken voorgeschreven. Afbouwkeur heeft in de markt geringe naamsbekendheid, want de stichting moet het doen met een bescheiden PR budget, omdat de deelnamekosten voor de bedrijven bewust laag worden gehouden. Deelnemers moeten hun keurmerk daarom vooral zelf inzetten als bedrijfsprofilering. Bij KOMO worden de

instellingen die toezien op de gecertificeerde bedrijven op hun beurt ook weer gecontroleerd. Dat is bij Afbouwkeur niet het geval, hoewel de stichting wel onafhankelijk is.

Afbouwkeur biedt een betaalbare kwaliteitsregeling. De Erkenningregeling biedt bedrijven een bewijs van kwaliteit waarmee zij zich naar de klanten kunnen profileren en waarbij zij ook nog eens waardevolle adviezen krijgen die hen behoeden voor flinke financiële stroppen en boetes. De deelnemersbijdragen is afhankelijk van de bedrijfsgrootte en ligt jaarlijks tussen de Euro 250,00 en Euro 550,00.

De bedrijven moeten daarnaast de 'leveringsvoorwaarden zakelijk verkeer' hanteren van de NOA, leven de eisen van hun offertes na en beschikken over een complete klachtenadministratie. Ook moet worden gewerkt met deugdelijke gereedschappen en gestelde beoordelingsrichtlijnen.

### 2.2.3 NOA-Afbouwgarantie

De particuliere markt is voor de afbouw van grote betekenis. Veel afbouwbedrijven voeren afbouwwerkzaamheden uit voor consumenten. Daarbij moeten de afbouwbedrijven zich realiseren dat de consument een goede kwaliteit van product en dienst verlangt, maar ook verdient! De rechten en plichten van zowel de opdrachtgever als opdrachtnemer staat er in omschreven. Mocht er onverhoopt een geschil ontstaan, dan heeft de consument volgens de algemene voorwaarden het recht om de zaak voor te leggen aan de Geschillencommissie Afbouw in Den Haag.



Particuliere opdrachtgevers moeten goed geïnformeerd worden over de gebruiksmogelijkheden van de producten en diensten van een NOA-Afbouwgarantie-bedrijf. Daarnaast wordt vaak garantie verlangd en moet de overeenkomst voor alle partijen eerlijk en objectief zijn. Betrouwbaarheid is voor consumenten van grote betekenis. NOA wil met NOA-Afbouwgarantie vertrouwen winnen van de aangesloten bedrijven en heeft daarom in overleg met consumentenbond en vereniging eigen huis consumentenvoorwaarden opgesteld. NOA-Afbouwgarantie is onderdeel van het NOA-lidmaatschap en houdt de onderstaande punten voor ondernemers in:

- Alle afbouwbedrijven hanteren de algemene consumentenvoorwaarden voor het afbouwbedrijf
- Alle afbouwbedrijven verstrekken garantie op het afbouwwerk (ook onderdeel van de consumentenvoorwaarden)
- Acceptatie geschillenregeling Stichting Geschillencommissie en nakoming door de branche. Mocht er onverhoopt toch een geschil ontstaan tussen u en de consument, waar onderling geen oplossing voor is, dan zal deze onafhankelijke commissie een bindende uitspraak doen.

## 2.3 GLASSECTOR

### 2.3.1 STOOV-fonds

Bedrijven die zijn aangesloten bij STOOV (Stichting Opleidings- en Ontwikkefonds voor de vlakglasbranche) kunnen in aanmerking komen voor subsidie uit het STOOV-fonds. Deze subsidie bedraagt in veel gevallen 100% van de cursuskosten.

Op [www.stoov.nl](http://www.stoov.nl) en in het STOOV-kompas zijn de cursussen die voor subsidie in aanmerking komen opgenomen en is ook aangegeven welk subsidiepercentage van toepassing is.

Met ingang van 1 januari 2005 voert STOOV niet meer zelf de scholing uit, maar wordt dit uitbesteed aan de door STOOV erkende opleiders. Daardoor kan STOOV zich nog beter richten op haar rol als scholingsfonds. Bijvoorbeeld het Kenniscentrum Glas (KCG) is door STOOV belast met de uitvoering van vaktechnische kennis op het gebied van vlakglas. Dit is vastgelegd in een overeenkomst. STOOV is eigenaar van de vaktechnische scholing en ziet toe op de kwaliteit van de uitvoering. ([www.kenniscentrumglas.nl](http://www.kenniscentrumglas.nl))

Belangrijke taken van het STOOV-fonds zijn:

- het innen van de verplichte afdracht aan het fonds;
- het uitkeren van (scholings-)subsidies;
- het financieren van projecten die ten goede komen aan de vlakglasbranche

#### **Garantie voor goede plaatsing: OnderhoudNL en GBO**

De juiste plaatsing van isolatieglas (dat is: volgens de Nederlandse Praktijkrichtlijn 3577) en onderhoud garanderen dat isolatieglas minder snel 'lek' raakt of breekt.

Het plaatsen van isolatieglas is werk voor de vakman. Bij voorkeur dient een bedrijf gekozen te worden dat is aangesloten bij de branchevereniging OnderhoudNL of de Glas Branche Organisatie (GBO) en in het bezit van het GBO-Vakcertificaat. OnderhoudNL-bedrijven bieden 10 jaar garantie en 5 jaar op plaatsing van het isolatieglas.

#### **GBO-vakcertificaat**

Bedrijven die lid zijn van de GlasBrancheOrganisatie (GBO) en beschikken over het GBO-vakcertificaat leveren gecontroleerde kwaliteit, door te werken met vakbekwame en goed opgeleide glaszetters en monteurs.

De GBO-vakbekwaamheidseisen voor glaszetters en glasmonteurs omschrijven aan welke eisen glaszetters en glasmonteurs minimaal moeten voldoen om in aanmerking te komen voor certificering. Uitgangspunt vormt de aansluiting met de dagelijkse beroepspraktijk.

In de GBO-vakbekwaamheidseisen ligt de nadruk op eisen met betrekking tot vaktechniek en arbo en milieu. Aspecten zoals bijvoorbeeld communicatieve en schriftelijke vaardigheden zijn daar dus buiten gelaten. Hetzelfde geldt voor aspecten zoals de complexiteit van de werkzaamheden en het begeleiden van leerlingen en nieuwe medewerkers.

Op basis van deze vakbekwaamheidseisen is een scholingsaanbod voor zowel glaszetters als glasmonteurs ontwikkeld.

OnderhoudNL-bedrijven die zogeheten AF-erkend zijn, voldoen daarnaast aan de hoogste eisen voor vakkennis.

### 2.3.2 AF-erkenningsregeling

Sinds 1995 bestaat de AF-Erkenningsregeling, het kwaliteitskeurmerk voor de schilders-, onderhouds-, metaalconserverings- en glasbranche. De AF-erkende bedrijven werken volgens de kwaliteitsnormen van de Stichting AF-Erkenningsregeling. De AF-Erkenningsregeling is ingevoerd op initiatief van FOSAG, de ondernemersorganisatie voor de schilders-, onderhouds-, metaalconserverings- en glasbranche. Aan de AF-Erkenningsregeling kunnen bedrijven deelnemen in het bezit van de juiste vak- en bedrijfstechnische diploma's. Deze regeling biedt klanten zekerheid, vakkundigheid en betrouwbaarheid van het AF-erkende bedrijf waarmee ze in zee gaan en over de kwaliteit van het opgeleverde werk, de service en de (nakomings-)garantie. In Nederland zijn ruim 1.300 AF-erkende bedrijven.

Een bedrijf komt in aanmerking voor de AF-erkenningsregeling als het bedrijf:

- werkzaamheden verricht in de schilders-, onderhouds-, metaalconserverings en glasbranche.
- werkzaam is in de branche (blijkt uit de bedrijfsomschrijving bij de Kamer van Koophandel).
- een recente verklaring van betalingsgedrag van de Belastingdienst kan laten zien waaruit blijkt dat het bedrijf geen achterstallige betalingen heeft. Dit is alleen nodig als het bedrijf personeel in dienst heeft.
- een diploma op het gebied van vaktechniek (niveau 3), algemene ondernemersvaardigheden en bedrijfstakgerichte ondernemersvaardigheden kan aanleveren.
- maar één van de drie vereiste diploma's kan laten zien, dan kan het bedrijf voor de twee andere diploma's ontheffing of vrijstelling krijgen. Het bedrijf moet dan wel in de afgelopen vijftien jaar minimaal zes jaar in de branche hebben gewerkt.

## 2.4 INSTALLATIESECTOR

### 2.4.1 Kwaliteit voor Installatie Nederland (KvINL)

Alle activiteiten van SEI (stichting Erkend Installatiebedrijf) en KBI (Kwaliteitsborging bouw- en installatiesector) zijn per 1 januari 2014 ondergebracht onder KvINL. Hiermee ontstaat één loket voor erkenningen en certificeringsregelingen. KvINL is verantwoordelijk voor:

- Vaststellen en beheren erkennings- en certificeringsregelingen
- Registreren gecertificeerde en erkende bedrijven
- Informeren en wegwijs maken van opdrachtgevers over kwaliteitssystemen in de bouw- en installatiesector

KvINL houdt een register bij van *erkende* installatiebedrijven die aangetoond hebben dat zij beschikken over voldoende vakbekwaamheid en uitrusting nodig om het installatiewerk naar behoren uit te voeren en op te leveren. Dat gaat bijvoorbeeld om meetinstrumenten om installaties op lektheid (uw veiligheid) te testen, de aanwezigheid van de vereiste normen en publicaties om uw installaties zo te ontwerpen dat voldaan wordt aan de eisen ten aanzien van veiligheid en duurzaamheid.

Certificatie gaat een stap verder dan erkenning:

KvINL houdt een register bij van *gecertificeerde* installatiebedrijven die net als de erkende bedrijven aangetoond hebben dat zij beschikken over voldoende vakbekwaamheid en uitrusting nodig om het installatiewerk naar behoren uit te voeren en op te leveren.

Daarnaast vinden er (jaarlijks) controles plaats. Deze controles vinden plaats door de zogeheten certificerende instelling (CI), die op haar beurt weer onder toezicht van de Raad van accreditatie staat.

De certificerende instelling mag het certificaat afgeven aan het installatiebedrijf (de certificaathouder) na een positief afgesloten toelatingsonderzoek.

Meest bekend is het BRL 6000-KOMO INSTAL-keurmerk dat speciaal is ontwikkeld voor de installatiesector. Bedrijven die in het bezit zijn van dit keurmerk voldoen aan de Nederlandse wettelijke eisen. Ze tonen daarnaast aan dat hun producten of systemen duurzaam en veilig zijn ontworpen en gerealiseerd.



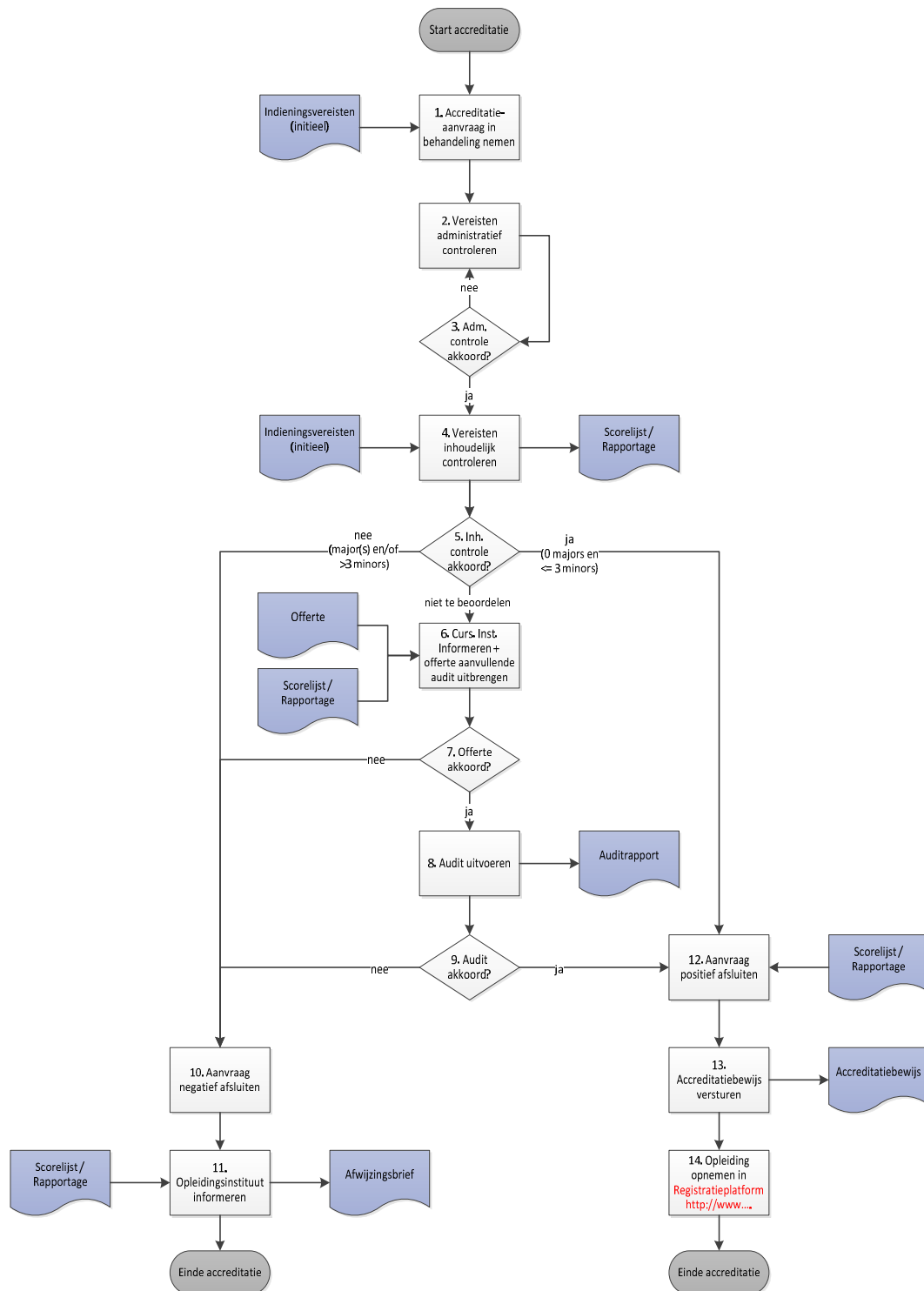
Het BRL 6000-KOMO INSTAL-keurmerk omvat o.a.

- het ontwerpen, installeren en beheren van installaties
- elektrotechnische installaties
- gasinstallaties en gasverbrandingsinstallaties
- leidingwaterinstallaties
- ventilatievoorzieningen van woningen
- zonneboilers
- rioleringsinstallaties

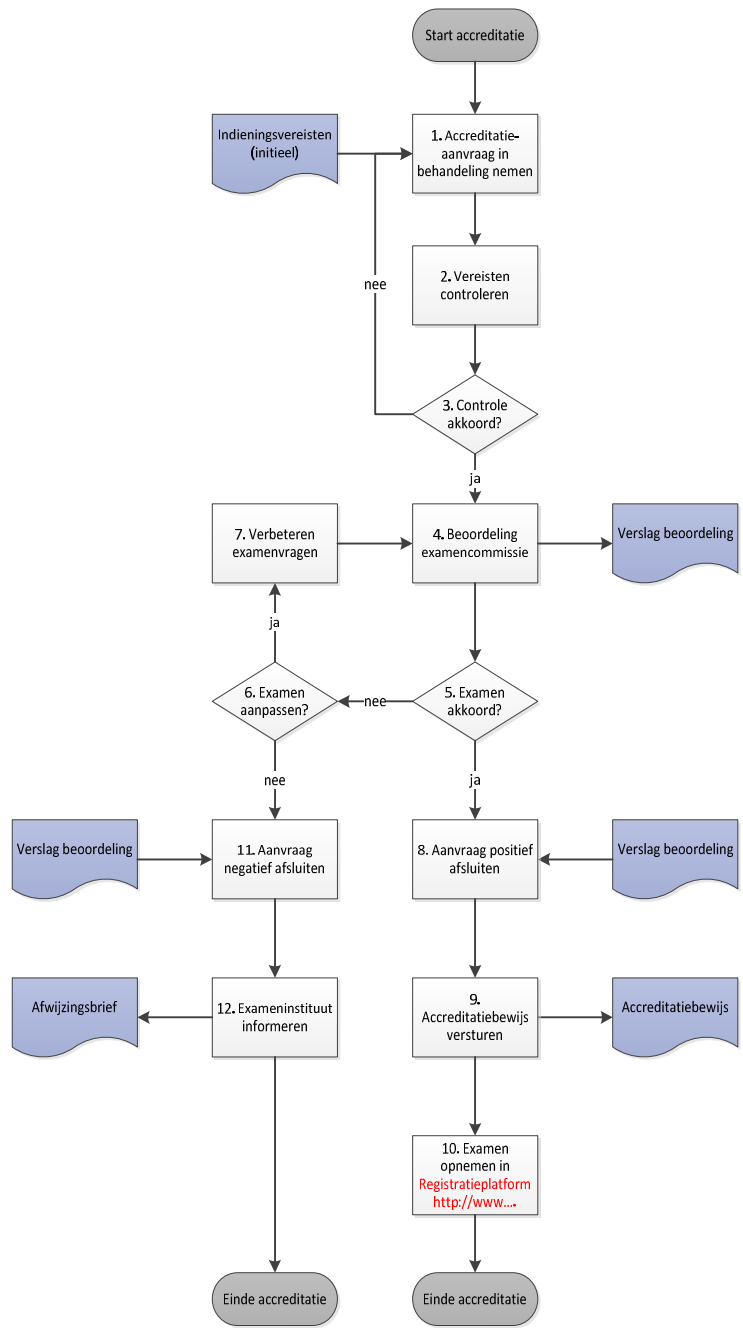


## 2.4.2 Accreditatiesystematiek opleiden KvINL (voorbeelden)

### ACCREDITATIEPROTOCOL OPLEIDINGEN (VOORBEELD)



## ACCREDITATIEPROTOCOL EXAMENS (VOORBEELD)



## 3 REGISTRATIEPLATFORMS ERKENDE VAKMENSEN

### 3.1 BOUW ID [BOUW- EN AFBOUW]

Eind 2013 besloten cao-partijen in de bouw een oriëntatie uit te voeren naar een sectorale bouw-ID-pas. De oriëntatie moest een kosten- en batenanalyse opleveren zodat men kan besluiten over een go of no-go. De oriëntatiefase is begin 2015 afgerond. In de nieuwe bouw-cao, overeengekomen in juni 2015, is besloten over te gaan tot invoering van een Bouw ID (of het een pasje wordt laat men in het midden, het kan ook een app worden)

#### 3.1.1 Aanleiding en doel

De directe aanleiding voor het onderzoek naar een Bouw ID was een verzoek van de Belastingdienst. De Belastingdienst heeft aan cao-partijen gevraagd of zij overweegt om een sectorale bouw-ID-pas in te voeren. Wanneer dit het geval is, dan zou de Belastingdienst graag samenwerken met de sector bouwnijverheid.

De geformuleerde doelstelling voor het instellen van een sectorale bouw-ID:

*“Het in gebruik nemen van een sectorale ID- in de sector bouwnijverheid heeft tot doel een bijdrage te leveren aan de veiligheid en vakbekwaamheid in de bouwsector, schijnconstructies tegen te gaan, vormt een meerwaarde voor fondsen in de bouwnijverheid en ondersteunt de handhaving van de cao. Daarmee draagt de bouw-ID- bij aan een level playing field”.*

Er zijn vijf concrete aanleidingen voor deze oriëntatie:

- Wet ketenaansprakelijkheid
- CAO naleving
- Arbeidstijdenwet
- Veiligheid
- Vakbekwaamheid

#### 3.1.2 Ketenaansprakelijkheid

De huidige ontwikkelingen met betrekking tot (keten) aansprakelijkheid voor te betalen lonen zullen betekenen dat ondernemers zicht moeten hebben op werknemers die werkzaam zijn op hun bouwprojecten. Een bouw-ID- is een goed middel om daadwerkelijk zicht te hebben op wie er nu op de bouwplaats rondlopen en voor wie men dan verantwoordelijk is, niet alleen qua veiligheid maar ook qua aansprakelijkheid.

Bij de bouw-ID- ligt de nadruk in eerste instantie op betaalbaarheid, uitvoerbaarheid en fraudebestendigheid. ICT biedt allerlei mogelijkheden om modules te verbinden. Wanneer het systeem betrouwbaar, fraudebestendig en eenvoudig van opzet is in de start, kunnen er later allerlei andere modules aan worden toegevoegd die de ID- maken tot een geavanceerde en innovatieve bouw-ID-.

De bouw-ID-pas is niet te realiseren zonder inmenging van de Nederlandse overheid (privacy).

Het op te lossen probleem is niet alleen gelegen in de aansprakelijkheid voor (hoofd)aannemers waar de pas een positieve bijdrage aan zou kunnen leveren. Ook in het tegengaan van schijnzelfstandigheid en het inzichtelijk hebben van vakkrachten in de uitzendbranche kan een bouw-ID-pas zowel voor werkgevers, werknemers, cao-partijen als de fondsen in de bouwnijverheid van meerwaarde zijn. Conform het voorbeeld van SVN kunnen VCA-certificaten en andere vakbekwaamheidsbewijzen en diploma's modulair aan de sectorale bouw-ID-pas worden toegevoegd. Daarmee wordt een bijdrage geleverd aan veiligheid en vakbekwaamheid.

Wanneer de bouw-ID- verplicht gesteld wordt voor allen die in de sector bouwnijverheid werkzaam zijn, ontstaat er direct dan wel indirect zicht op werknemers die (al dan niet via - buitenlandse - malafide constructies) werkzaam zijn binnen de sector, hetgeen de handhaving van de cao en de verplichtstelling voor het pensioenfonds een stuk eenvoudiger maakt.

#### 3.1.3 Ontwikkelingen Europa

Inmiddels maakt het initiatief van de Nederlandse sociale partners deel uit van een brede Europese oriëntatie naar een social-ID-card waarbij, in opdracht van het Europees Parlement, AEIP de Europese oriëntatie uitvoert.

Op dit moment richt de oriëntatiefase zich op vier deelvragen:

1. het eigendom van de pas;
2. de kosten van de pas en de financieringswijze;
3. de juridische aandachtspunten, met name rond de privacywetgeving;
4. welke gegevens op de pas komen.

### 3.2 DAKPASPOORT VOOR BITUMINEUZE DAKDEKKERS [BOUW]

De sociale partners in de plattedakenbranche hebben het Dakpaspoort ontwikkeld. De app voor werkgevers, werknemers en flexkrachten in de BIKUDAK sector is bedoeld om eerlijk, vakbekwaam en veilig werken te bevorderen en te borgen. Op 21 april 2015 is de app gelanceerd.

De plattedakenbranche, waarin 3.000 personen werken, kampt al jaren met een veranderende arbeidsmarkt door een groeiend aantal zzp'ers, branchevervaging en een vlucht naar andere cao's. Daarom is in het sectorplan BIKUDAK (Bitumineuze en Kunststof Dakbedekkingssector) de ontwikkeling van een online tool opgenomen. Met het Dakpaspoort streeft de branche een transparant arbeidsmarktbeleid na in de sector. Ook geeft de branche zo invulling aan zelfregulering, in samenhang met de andere maatregelen uit het sectorplan. Met de app Dakpaspoort kan de houder zich online identificeren en aantonen dat hij voldoet aan alle wettelijke regels en brancheafspraken, met name op het gebied van vakbekwaamheid en veiligheid. De houders van het Dakpaspoort krijgen directe toegang tot de bedrijfstoneigen regelingen (cao-afspraken), inclusief subsidies. Dakdekkers en bedrijven kunnen de tool dagelijks inzetten voor communicatie en het werken aan betere en eerlijker verhoudingen. Daarnaast kan de branche met behulp van de app de bedrijfstoneigen regelingen beter communiceren, administreren en handhaven.

Met de lancering op 21 april van de eerste Dakpaspoort door Doekle Terpstra, voorzitter van het Techniekpact, is de ontwikkelingsfase afgerond. Het Techniekpact zet zich in voor een betere aansluiting van onderwijs en arbeidsmarkt in de technieksector om het tekort aan technisch personeel terug te dringen. De plattedakenbranche zelf werkt hier ook hard aan. Begin juni is de implementatie van het Dakpaspoort met een introductie- en informatiecampagne gestart en per 21 september is het dakpaspoort operationeel. Meer informatie is te vinden op: [www.vakpaspoortbikudak.nl](http://www.vakpaspoortbikudak.nl)

### 3.3 VAKBEWIJS [BOUW- EN AFBOUW]

Het Vakbewijs is een digitale database waarin alle gegevens van geregistreerde vakmannen opgeslagen staan. Hierbij valt te denken aan persoonlijke gegevens, legaliteit, (vak)diploma's, certificaten en verklaringen. Door iedere vakman te voorzien van een persoonlijke kaart met unieke chip kan de vakman zijn gegevens op iedere locatie aantonen met behulp van een telefoon of tablet.

Opmerking: Vakbewijs is nog niet operationeel.



### 3.4 QBISNL [INSTALLATIE]

QBISnl.nl, kwaliteitsregister van de installatiesector, is een site, een verzamelplaats van bedrijven die gespecialiseerd zijn in duurzame technieken (onder andere de RES-registraties) of in het energielabel.

De bedrijven op QBISnl.nl leveren aantoonbaar vakmanschap en kwaliteit. Daarvoor zijn ze gecertificeerd of gekwalificeerd door gerenommeerde instituten.



QBISnl, opgericht in 2013, is een openbaar nationaal kwaliteitsregister van erkende en gekwalificeerde bedrijven en professionals in de installatiesector. Hierdoor hebben consumenten en zakelijke partijen een handvat bij de keuze uit het marktaanbod.

QBISnl is een groeiend initiatief. Het register beoogt een volledige verzamelplaats te zijn van keurmerken in de installatiesector.

## 4 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

### Conclusies:

1. Voor alle betrokken branches is de erkenning van MBO-opleidingen goed geregeld
2. Voor alle betrokken branches biedt de erkenning van MBO-opleidingen door middel van de keuzedelen voldoende vrije ruimte om innovaties versneld en erkend op te nemen.
3. Voor alle betrokken branches geldt dat de diversiteit aan kwaliteitsborgingsregels groot is en dat de continuïteit sterk afhankelijk is van ontwikkelingen in de sector.
  - a. Deze kwaliteitsborgingsregels stellen op diverse manieren eisen aan het vakmanschap
    - i. Officiële detail erkenning zoals de RES en EPBD-erkenningen
    - ii. Officiële globale erkenningen zoals accreditatie bouwopleidingen
    - iii. Aan BRL gebonden erkenningen
    - iv. Brancheorganisatie specifieke erkenningsregelingen
  - b. Bijscholingsaanbod wat niet helemaal aansluit op de erkenning valt buiten de lijnen (zoals een groot deel van het bijscholingsaanbod zonne-energie en warmtepompen). Echter doordat veel erkenningen vrijwillig zijn, maakt dit weinig uit voor de aanbieders van bijscholing. Juist door buiten de erkenning te vallen kunnen ze heel gericht en dus 'goedkoop' maatwerk bieden en snel specifieke kennis en vaardigheden trainen.
4. De beschrijvingen van vakmanschap in de BCP+-documenten is voldoende om richting te geven aan inhoud van scholing en bijscholing. Echter deze is niet voldoende specifiek om ontwikkeld aanbod vervolgens transparant op detailniveau te waarderen.
5. Voor alle sectoren geldt dat het erkennen van vakmanschap op persoonsniveau aan belangstelling wint. Het beste voorbeeld is de persoonserkenning in het Dak-Paspoort.

### Aanbevelingen:

1. Maak gebruik van keuzedelen om innovaties in vakmanschap te koppelen aan de kwalificatiedossiers
2. Ontwikkel bij die keuzedelen lesmateriaal en toetsing om zo implementatie gekoppeld aan het keuzedeel of aan het traditionele kwalificatiedossier mogelijk te maken (bij implementatie in het traditionele keuzedeel is het wel nodig om af te toetsen met de toetsing van het keuzedeel)
3. Werk het toekomstgerichte vakmanschap zoals beschreven in de BCP+-documenten verder uit in beroepshandelingen. Beroepshandelingen zijn de handelingen die vakmensen verrichten die het specialisme in praktijk brengen.
4. Maak gebruik van deze beroepshandelingen om de diversiteit van het aanbod transparant te maken.
5. Maak gebruik van sociale rating mechanismes in de BuildUpSkills-advisor\_app om 'window-dressing' door opleiders te voorkomen. Deelnemers die een bijscholing hebben gevolgd worden uitgenodigd om op het niveau van beroepshandeling de bijscholing te voorzien van een rating. Dit vereist uiteraard wel een zorgvuldige uitwerking in de validatie- en registratiemechanismen.
6. Gebruik dezelfde uitwerkingen in beroepshandelingen om erkenning op persoonsniveau mogelijk te maken. Uit een eerste pilot met QBISnl is gebleken dat dit vrij eenvoudig aan bestaande platformen voor persoonserkenning gekoppeld kan worden.



## BIJLAGE 1: CONCEPT BESCHRIJVING BRANCHE GERICHTE KWALIFICATIESTRUCTUUR

### ALGEMEEN

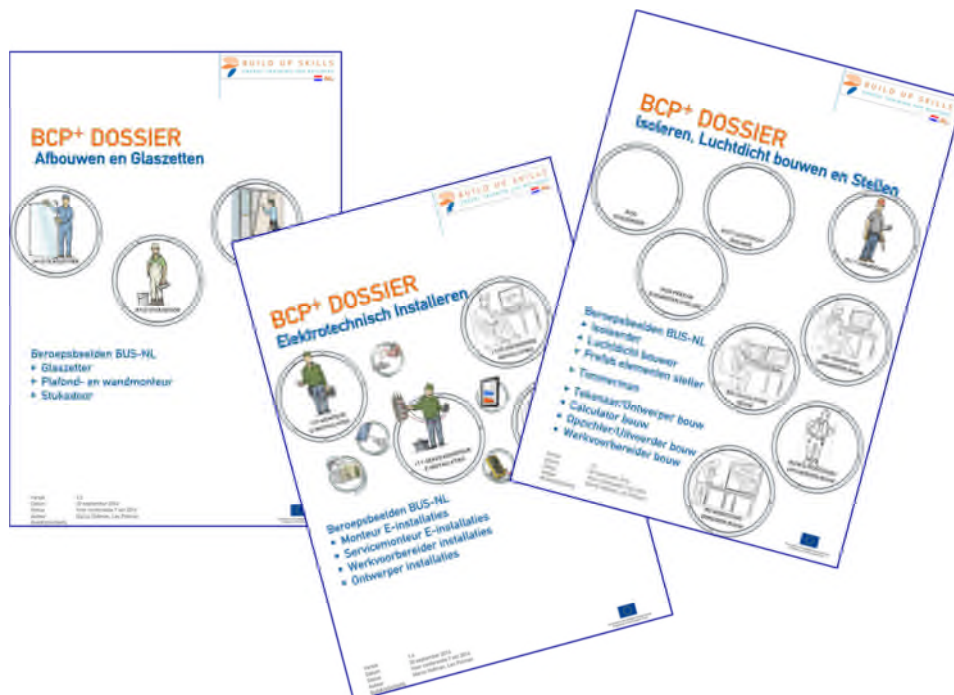
Naast de *beroepsgerichte kwalificatiestructuur voor het initieel beroepsonderwijs* (CREBO erkenningen) is er in de branches behoefte aan een flexibele structuur van erkende kwalificaties als basis voor de kwalificering en bijscholing van volwassen deelnemers. We noemen dit een *branchegerichte kwalificatiestructuur*. *Branchekwalificaties* zijn daarbij “de standaard” voor erkenning van opleidingsinspanningen van start-bekwame en vak-volwassen beroepsbeoefenaren.

Branches zijn er op lange termijn bij gebaat dat de kwaliteit van de bijscholing van werknemers zoveel mogelijk wordt gestimuleerd, kwaliteit prevaleert. Het verkrijgen van inzicht in de functies en bijbehorende opleidingen in de branche spelen daarin een belangrijke rol. Tevens bestaat er behoefte aan inzicht in de verbanden/relaties tussen de functies in de branche, de daarbij horende competenties en vereiste kennis en vaardigheden, de kwalificatiestructuur beroepsonderwijs en de beschikbare cursussen en trainingen voor bijscholing van werknemers.

In de volgende paragraaf werken we in houtskoolschets uit hoe een *branchegerichte kwalificatiestructuur* voor vakmensen betrokken bij de verduurzaming van de gebouwde omgeving vorm gegeven kan worden.

### HOUTSKOOLSCHETS BRANCHEGERICHTE KWALIFICATIESTRUCTUUR

De eerste contouren van een kwalificatiestructuur voor vakmanschap zijn zichtbaar geworden in het project BUSN@W eind 2014/begin 2015. In deze periode zijn de 14 gedefinieerde kwalificaties, verdeeld over 8 BCP+ documenten, ontwikkeld, gevalideerd (o.a. via Nationale werkconferentie) en door het consortium vastgesteld.

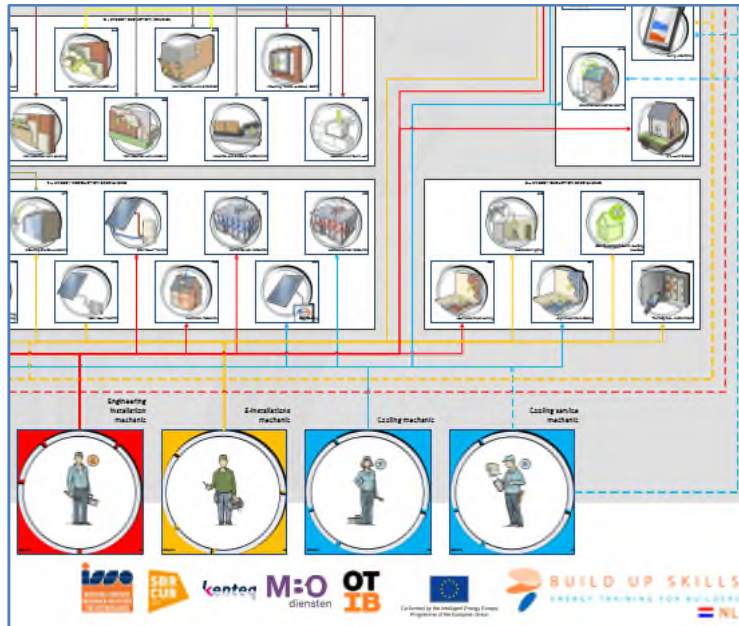


Om de link tussen de kwalificaties en specialistische bijscholing visueel te maken is door ISSO in samenwerking met Kenteq in het voorjaar van 2015 een eerste voorzet gemaakt van een visualisatie van een branchegerichte kwalificatiestructuur voor bouw, afbouw en installatiesector. Hierin werden de verbanden aangebracht tussen de BuildUpSkills beroepen, specialismen, de kwalificaties en het beschikbare aanbod van training en bijscholing.

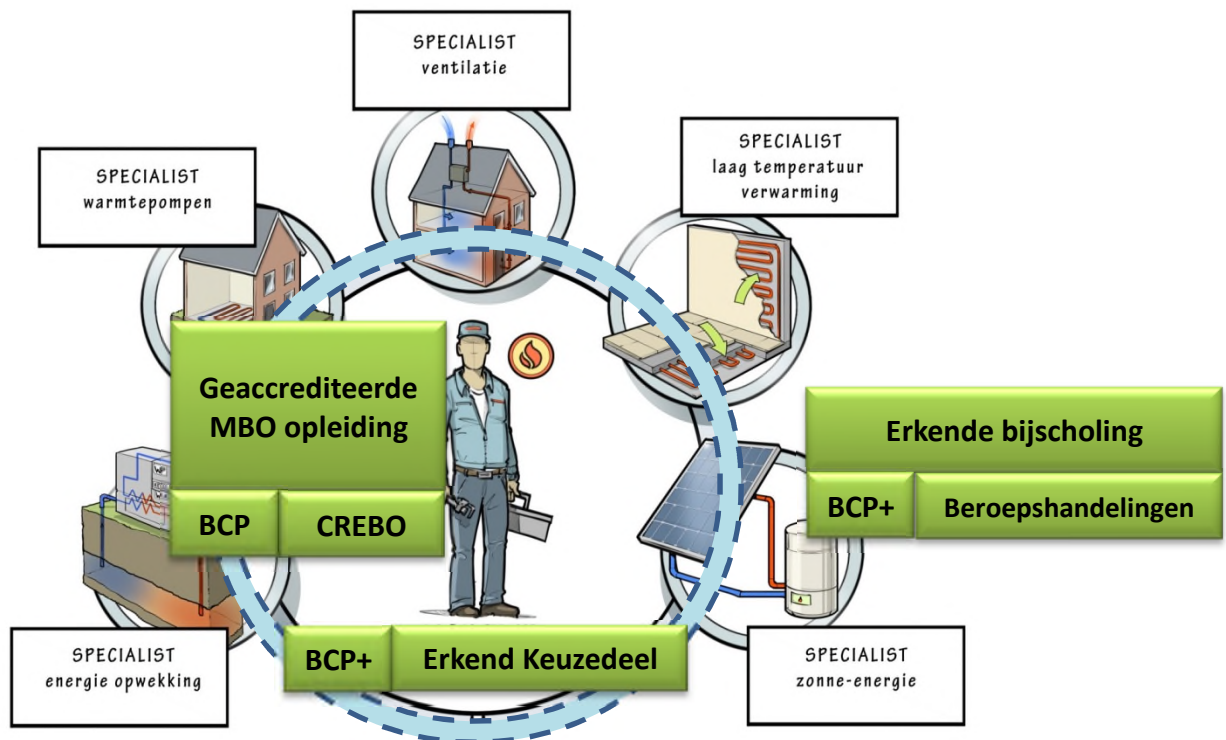
Vele iteraties verder is op de Nationale werkconferentie van 17 september 2015 een tweetal A0-posters gepresenteerd die in één oogopslag de volgende zaken duidelijk maken:

- Het huidige beroepenveld in de (af)bouw- en installatiesector;
- De kwalificaties van EQF 2 tot en met EQF 4 die verbonden zijn aan de benoemde beroepen.
- Welke specialisaties die van belang zijn voor verduurzaming van de gebouwde omgeving er zijn en hoe deze van belang zijn voor het bestaande beroepenveld;
- Welke interdisciplinaire vaardigheden nodig zijn in de ondersteuning van het technisch vakmanschap van de toekomst.

*Uitsnede van één van de posters*



Op ingezoomd niveau onderscheiden we voor het beroep monteur werktuigkunde de volgende samenhang tussen de ingrediënten.



1. Het beroepscompetentieprofiel is de basis van het kwalificatiedossier (CREBO) van MBO-opleidingen. Deze zijn in Nederland altijd erkend/geaccrediteerd
2. Dit kan worden aangevuld met een keuzedeel bestaande uit een aanvulling van basiskennis en vaardigheden duurzaam vakmanschap & basiskennis van specialismen, zoals beschreven in het BCP+ (en gevisualiseerd met de blauwe cirkel).  
Door het SBB vastgestelde keuzedelen hebben een wettelijke status en zijn in die hoedanigheid erkend. Bij vastgestelde keuzedelen dient lesmateriaal en toetsing te worden ontwikkeld.
3. Voor erkende bijscholing ontbreekt momenteel een branche-onafhankelijke werkwijze om tot erkenning te komen. Er zijn diverse erkenningen of accreditaties van opleidingen, echter deze zijn niet branche onafhankelijk en deze gelden slechts voor een deel van het bijscholingsaanbod.

In de laatste maanden van het project BUS\_N@W is gebleken dat het mogelijk is om op een uniforme manier beroepshandelingen te beschrijven en deze te gebruiken in platformen voor registratie van persoonserkenning. Dit als aanvulling op de abstracte beschrijving in de BCP+-documenten. Deze kunnen vervolgens worden gebruikt om het bijscholingsaanbod transparant te maken. In 2016 zullen we opleiders vragen om bij hun aanbod aan te geven welke beroepshandelingen zij in hun bijscholingsaanbod adresseren. Door dit op te nemen in de BuildUpSkills-advisor\_app en te laten valideren door deelnemers die zich inschreven via de app wordt op deze manier een vrijwillige erkenning van bijscholing mogelijk.

Uiteraard kunnen branches deze persoonserkenning vervolgens formeel maken, door de eisen over te nemen en voor te schrijven.